

Analýza předběžných výsledků projektu Drogové závislosti – násilníci a oběti

V první fázi výzkumu jsme zjišťovali zkušenosti a postoje, které souvisí s agresí a násilným chováním blízkých osob vůči klientům TK a s jejich agresivním chováním k blízkým lidem.

Agresivním chováním označujeme obrannou či útočnou reakci na chování druhých, která je prudká či nepřiměřená, například slovní útok, nadávky, vynucování či vyhrožování.

Násilím rozumíme přímý fyzický útok nebo vyhrožování takovým útokem (udeření, kopnutí, vyhrožování bitím atd.).

Blízkou osobou rozumíme příbuzné, partnery, přátele.

Hlavní výzkumné otázky se zaměřovaly na tyto okruhy:

Jsou klienti TK indikováni pro specifický terapeutický program zaměřený na násilí?

Zažily klienti agresí a násilí v roli oběti a/nebo agresora?

Nakolik se na zkušenostech s násilím podílely blízké osoby?

Jaké osoby se podílely na páčání násilí?

Jaké osoby byly oběťmi násilí ze strany klientů?

S jakými typy agrese a násilí mají klienti zkušenosti?

Vnímají klienti téma násilí jako závažné?

Mají s ním spojené specifické obtíže a potřeby?

Hypotézy

- většina klientů TK zažila fyzické násilí ze strany blízké osoby
- klienti TK mají i ve vztazích s dalšími blízkými osobami mimo primární rodinu obtíže s násilím nebo agresí (v pozici oběti nebo pachatele)
- u klientů se zkušenostmi oběti násilí v dětství se ve většině případů přidávají zkušenosti pachatele násilí
- zkušenosti s násilím se odráží i na současných postojích klientů TK k násilí

Etika výzkumu

- souhlas klientů, záruka diskrétnosti, anonymizační kódy, statistické zpracování
- předvýzkum zjišťující náročnost dotazníku pro respondenty, srozumitelnost
- zapojení terapeutů do procesu zjišťování dat a poskytování případné podpory

Velikost souboru	52 osob
muži	48 % 16 let

Projekt Drogové závislosti – násilníci a oběti podpořila Nadace Open Society Fund Praha z programu Dejme (že)nám šanci, který je financován z Norských fondů.

ženy 52 %

Nejmladší respondent

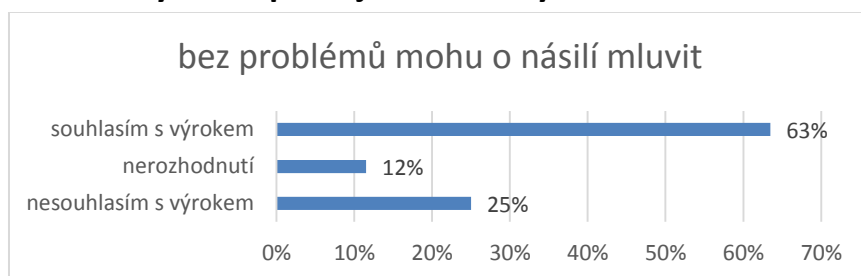
Nejstarší respondent 49 let

Věkový průměr 30,2 let

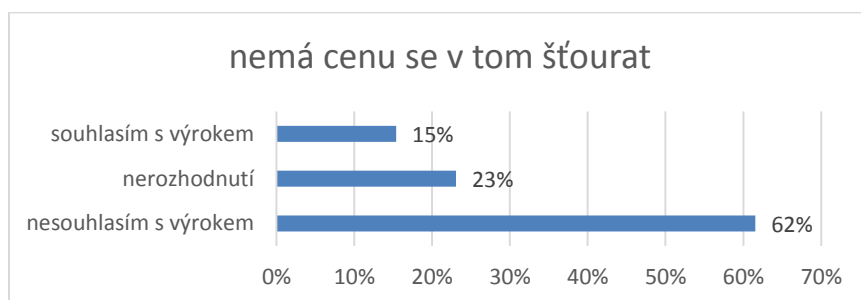
věková skupina	do 26	27-36	37 a více
počet respondentů	17	23	12

- výsledky jsou předběžné, sbírání dat dále probíhá
- prezentace se týká základní analýzy zahrnující třídění prvního řádu podle relativních četností
- výsledky jsou v této fázi pouze deskriptivní

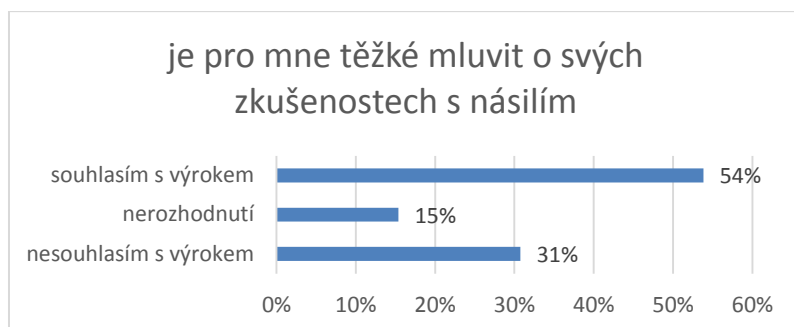
1. Jaký máte postoj k tématu fyzického násilí?

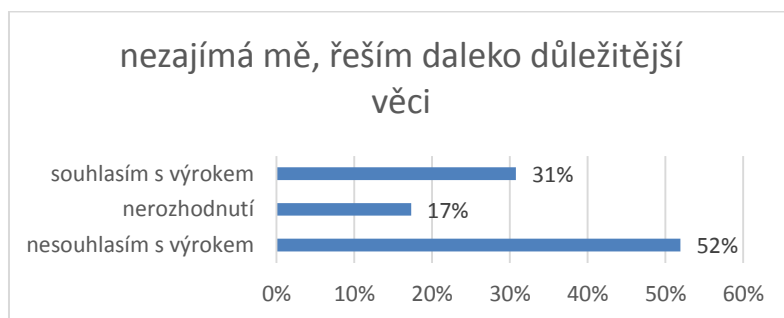
Pro téměř dvě třetiny není problém mluvit o násilí, z toho pro téměř třetinu klientů to není problém vůbec (hodnota 10). Čtvrtina klientů s tímto výrokem nesouhlasí a svůj problém mluvit o tématu vnímá.

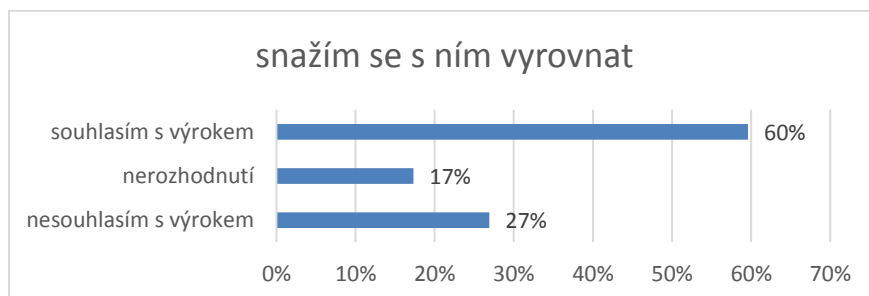
Nejčastější odpovědí byl výrazný nesouhlas s výrokem, že nemá cenu se v tématu fyzického násilí šťourat (vůbec nesouhlasilo 38 %). Druhá nejčastější hodnota byl nerozhodnutý střed – 23 % klientů zde váhá mezi souhlasem a nesouhlasem, což je nejvyšší hodnota počtu nerozhodnutých v této baterii výroků. Z výsledků můžeme s jistou rezervou odvozovat hypotézy a interpretace o míře odporu klientů vůči tématu násilí obecně (15 %) či o projevu vnitřního konfliktu (nerozhodnutí).

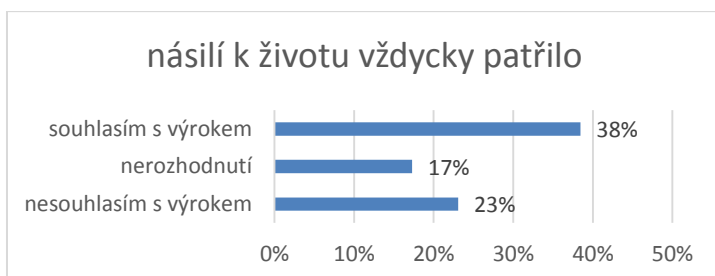
Pro většinu klientů je těžké mluvit o svých zkušenostech s násilím. Nejčastější hodnotou na škále byl souhlas vyjádřený kategorií 7, kterou označilo 19 % klientů. Pro 17 % klientů není vůbec těžké mluvit o svých zkušenostech.

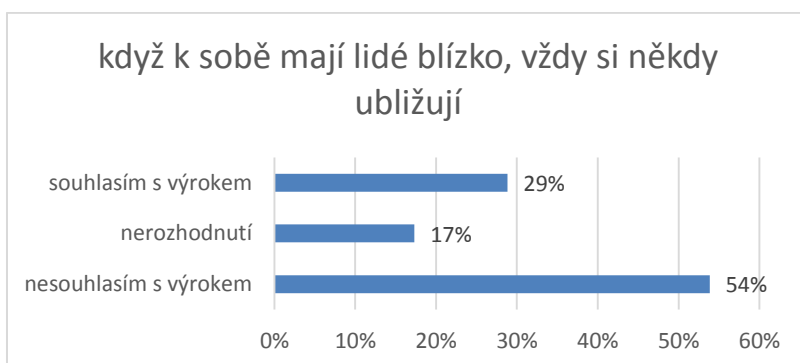
Pro 23 % klientů byl odpovědí kategorický nesouhlas s výrokiem (modus = 0), druhá nejčastější hodnota byli nerozhodnutí (17 %). Téma násilí lze považovat za důležité a „zajímavé“ pro těsnou většinu klientů.

Necelé dvě třetiny klientů se s tématem násilí snaží nějak vyrovnat, pro více než čtvrtinu tato snaha není aktuální. Modus byl výrazný souhlas (hodnota 10 – 31 %), zároveň druhá nejčastější odpověď je výrazný nesouhlas (hodnota 10 - 16 %).

Výrok zjišťuje, jaké postoje klienti zauímají k tezi o nevyhnutelnosti fyzického násilí v životě. Širší rozptyl možných interpretací a konsekvencí tohoto výroku zachycují i výsledky. Klienti s výrokem nejčastěji souhlasili (38 %), zároveň četnosti odpovědí poukazují na silnou diferenciaci postojů. Rozdělení hodnot má dva mody (výrazný nesouhlas - 0 a nerozhodný střed 5 zvolilo shodně 19 % respondentů), další nejčastější hodnota byl výrazný souhlas s výrokem v hodnotě 10 – 15 %.

Druhá teze umožňovala zaujmout postoj k nevyhnutelnosti spojení občasného násilí a vztahové blízkosti. Převážil nesouhlas u více než poloviny klientů, téměř třetina klientů však souhlasila s tím, že blízký vztah znamená také si někdy ubližovat. Modus četností tvořil výrazný nesouhlas (hodnota 0 – 25 %), druhá nejčastější odpověď byl nerozhodnutý střed (hodnota 5 – 17 %).

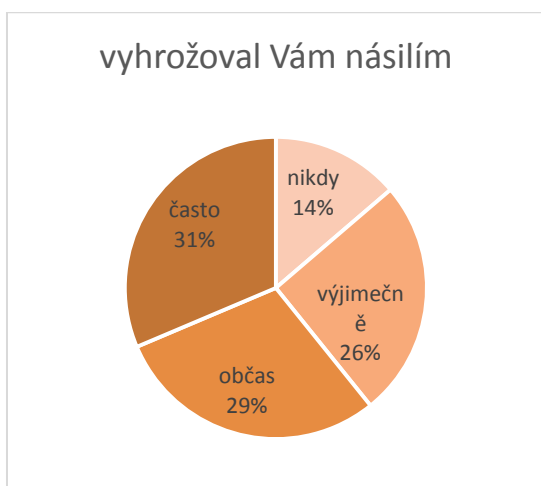
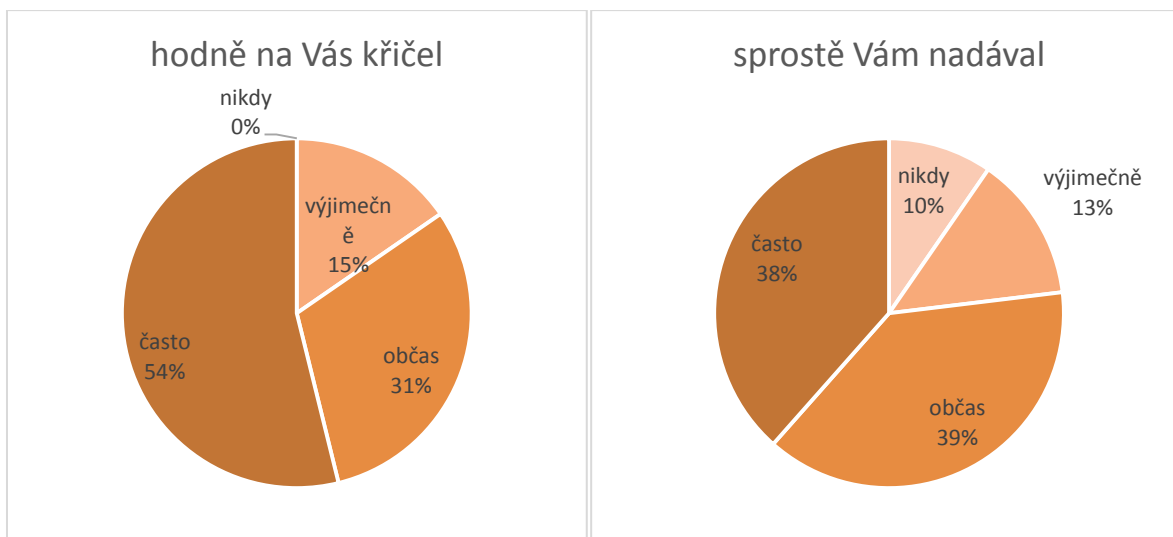
2. Zažil/a jste, že někdo blízký...:

Cílem zjišťování bylo zejména subjektivní interpretace zkušeností klientů s agresí a násilím ze strany blízkých osob. Respondenti měli možnost vybírat z variant nikdy – výjimečně – občas – často, přičemž posouzení rozsahu těchto kategorií bylo ponecháno jejich interpretaci a vyhodnocení (například „občas“ pro někoho mohlo být třikrát v životě, pro jiného třikrát za rok). Obdobně bylo na respondentech ponecháno posouzení, kdy jednání blízkých již spadalo do dané kategorie agresivního chování. V této baterii respondenti častěji využívali přítomného výzkumníka – terapeuta pro zpřesnění odpovědí. Obecně se dá říci, že odpovědi díky tomu zahrnují pouze závažnější formy agrese [Projekt Drogové závislosti – násilníci a oběti podpořila Nadace Open Society Fund Praha z programu Dejme \(že\)nám šanci, který je financován z Norských fondů.](#)

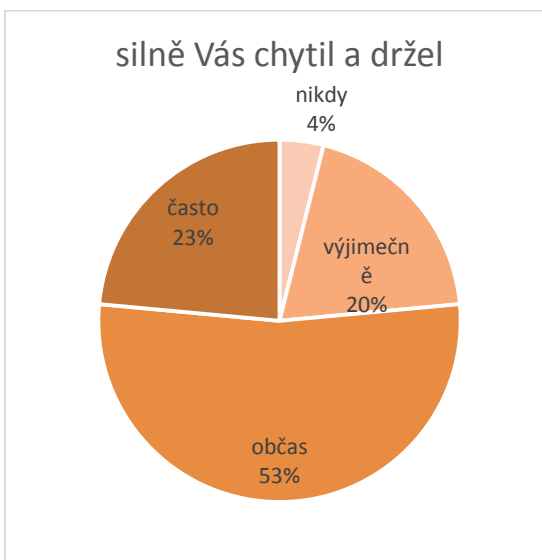
v dané kategorii. Například pro kategorii „vyhrožování násilím“ nebylo klíčové, zda dotyčný v situaci vykřikoval „já tě zabiju“, „jestli to uděláš, tak ...!“, ale subjektivní pocit strachu či reálného ohrožení, který klient v situaci prožíval.

Signifikantní výsledky pro výzkumné hypotézy jsou zejména rozsáhlé zkušenosti s opakovanou verbální agresí a s přímým fyzickým násilím ze strany blízké osoby.

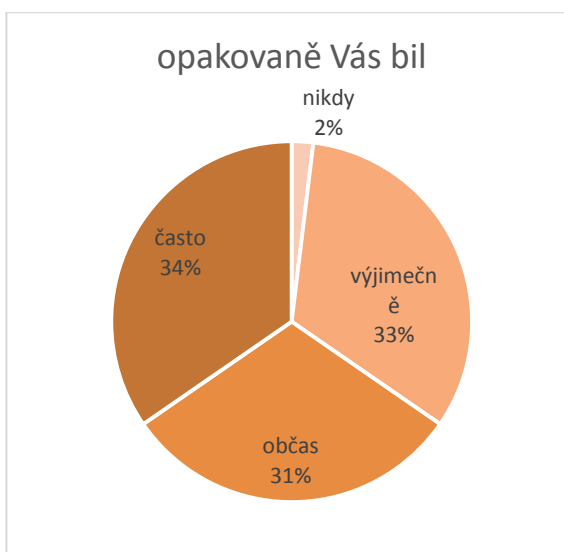
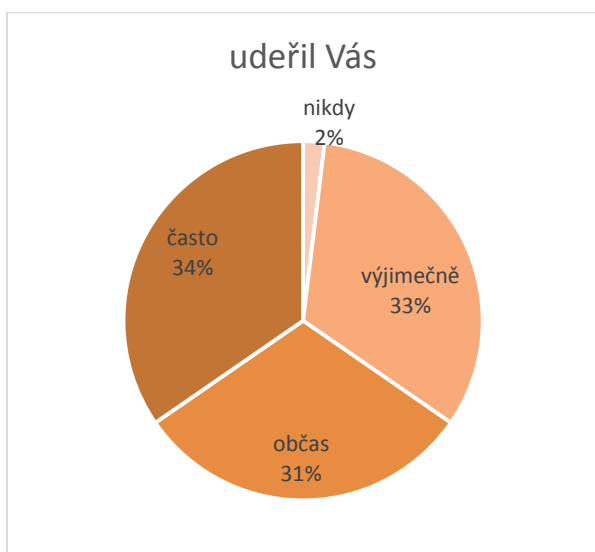
Zkušenosti s **verbální agresí** od blízkých osob uvádí v souladu s předpokladem poměrně vysoké procento respondentů. Základní formy verbální agrese ze strany blízkých osob (velký křik, nadávky, výhrůžky) nikdy nezažilo pouze 0-14 % klientů. **Často** zažilo velký křik 54 %, sprosté nadávky 38 % a výhrůžky násilím 31 % klientů. **Opakovaně** (tedy přinejmenším odpovědi „často“ a „občas“) zažilo tuto formu agrese blízkých osob mezi 60 – 85 % klientů.

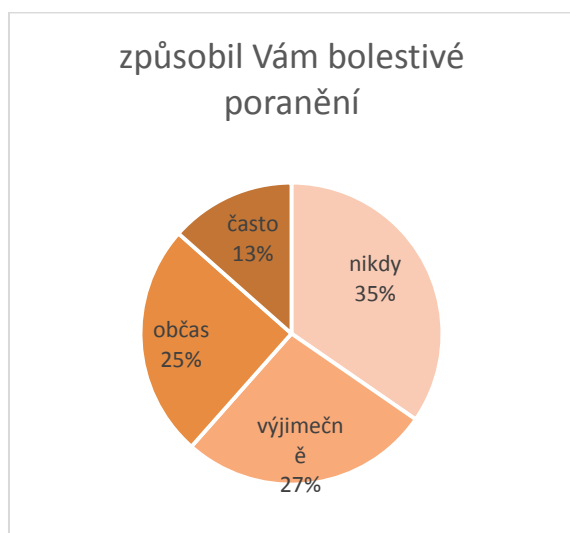
V kategorii závažnějších forem agrese uvádí **časté přinucení pod hrozbou násilí a silné držení** zhruba čtvrtina klientů, opakovaně byla k něčemu přinucena necelá polovina klientů a více než tři čtvrtiny klientů uvedlo zkušenost se silným chycením a držením. Zpřesněné odpovědi se týkaly zejména přítomnosti nepříjemných pocitů a pocitu ohrožení a donucení.

V kategoriích přímého fyzického násilí uvádí **98 % klientů zkušenost s tím, že je někdo blízký udeřil a stejný počet uvádí zkušenost s opakovaným bitím**. U obou forem násilí jsou uváděny shodné výsledky – pokud má někdo zkušenost s tím, že je blízký udeřil, ať již výjimečně, občas nebo často, pak tato zkušenost **nezahrnuje pouze jednu ránu, ale vždy se jednalo o opakované bití**.

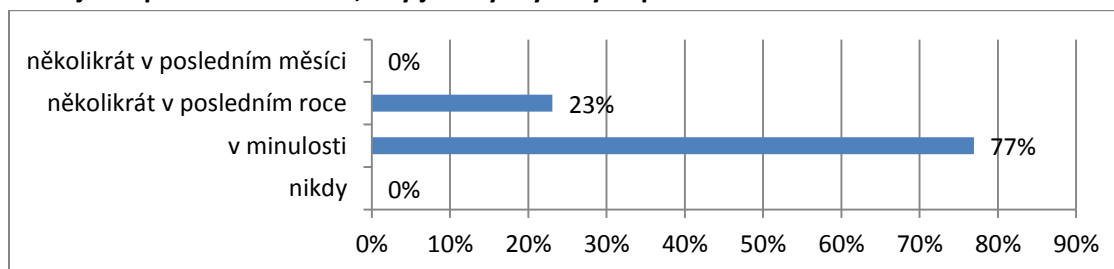

Nejzávažnější zjišťovaná forma násilí se týkala zkušenosti, kdy klientům blízký člověk způsobil bolestivé poranění. **Bolestivé poranění zažily bezmála dvě třetiny klientů, z toho opakovaně bylo bolestivě poraněno 38 %, přičemž časté poranění uvedlo 13 %.**

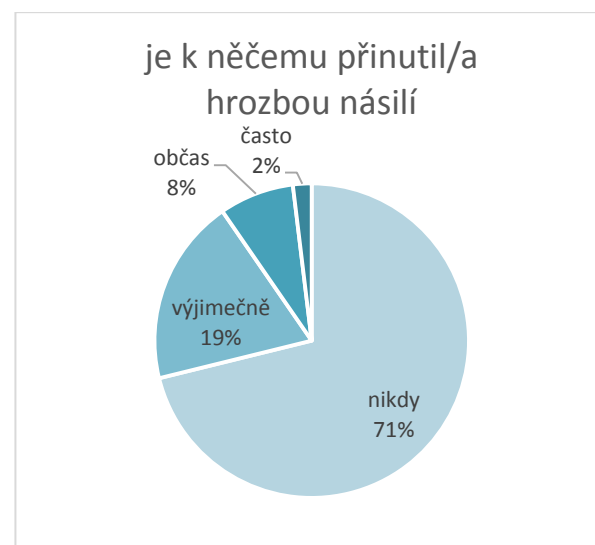
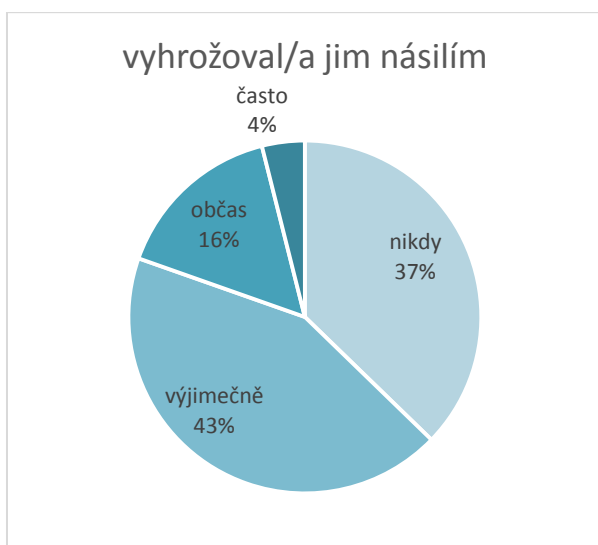
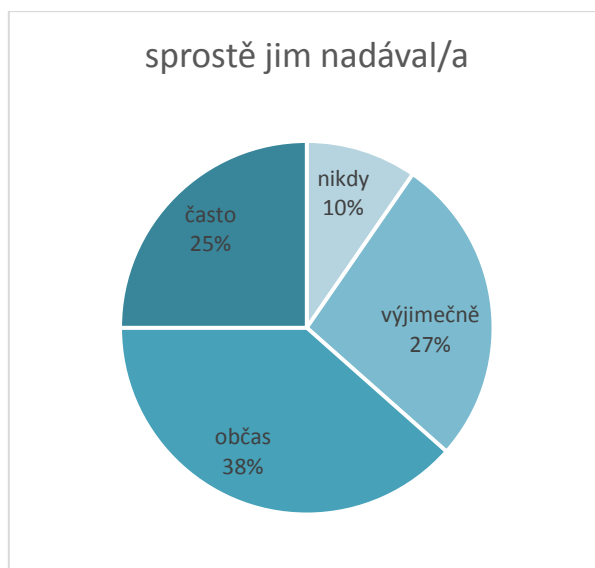

Zjišťování zkušeností s násilím ze strany blízkých osob můžeme doplnit zjištěnou zkušeností klientů s fyzickým napadením obecně, které zahrnuje i útoky od jiných osob, typicky souvisejících se způsobem života uživatelů drog před léčbou. Zkušenost s opakovaným fyzickým napadením uvádí všichni klienti, z toho téměř čtvrtina prožila tuto zkušenost několikrát v posledním roce. V posledním měsíci neuvádí zkušenost nikdo, což evidentně souvisí s nedávným nástupem na léčbu a nutností dodržovat pravidla komunity.

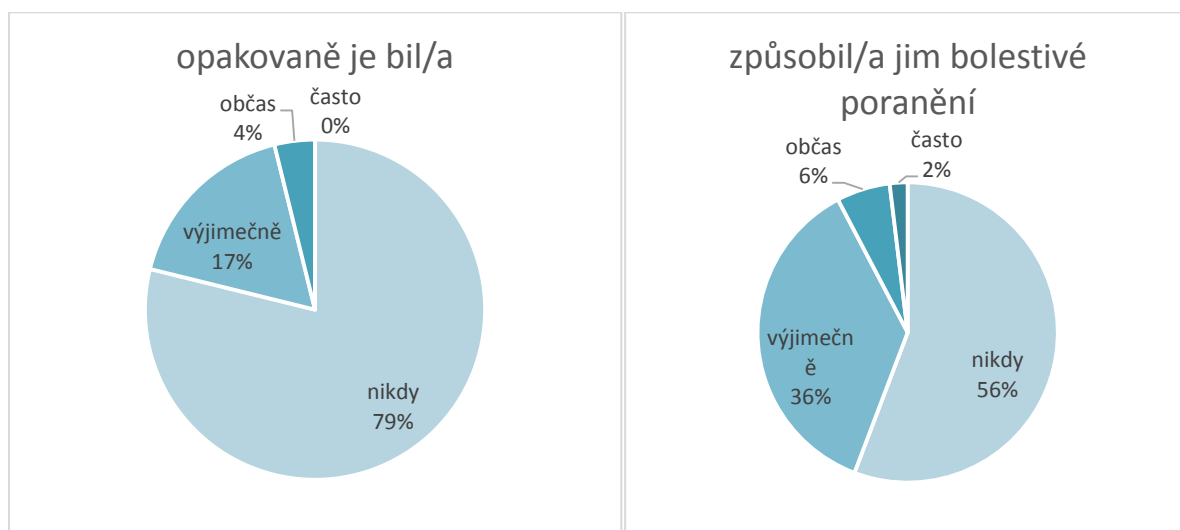
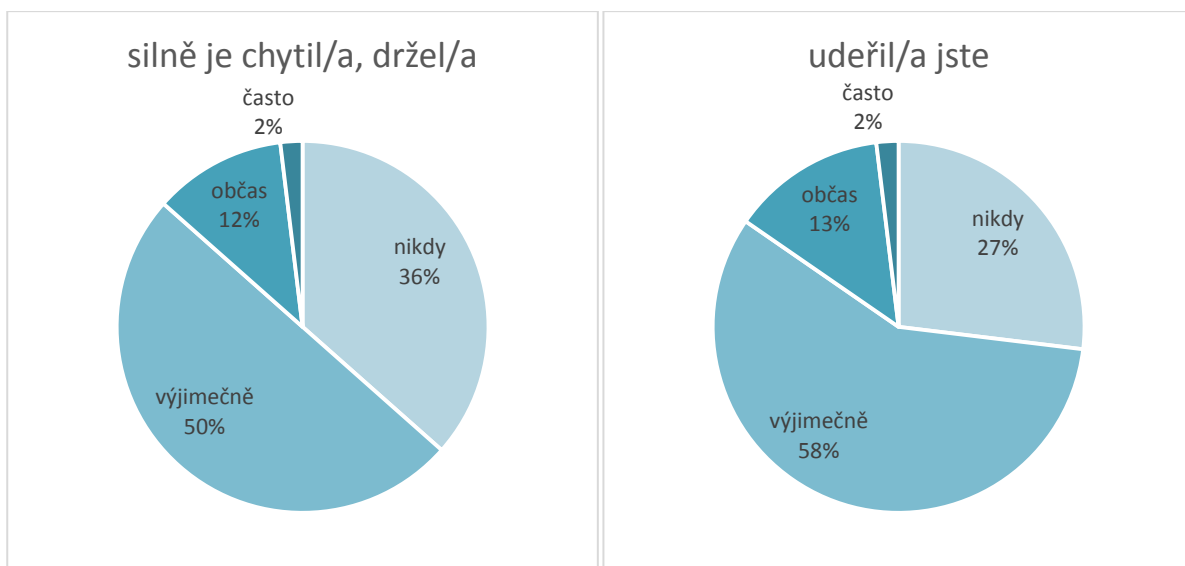
Zažili jste opakovaně situace, kdy jste byli fyzicky napadeni?

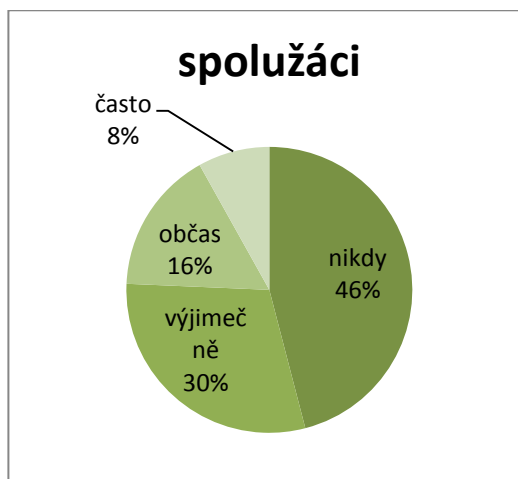
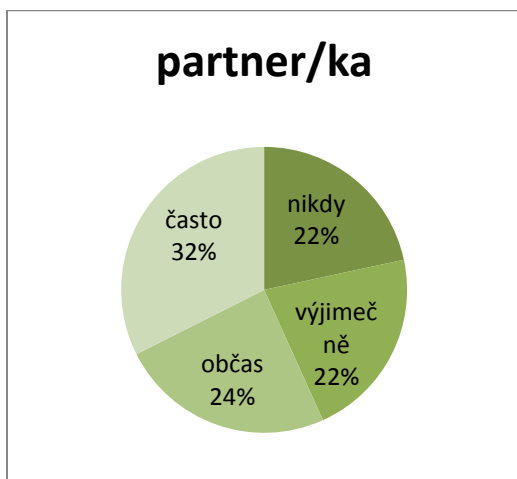
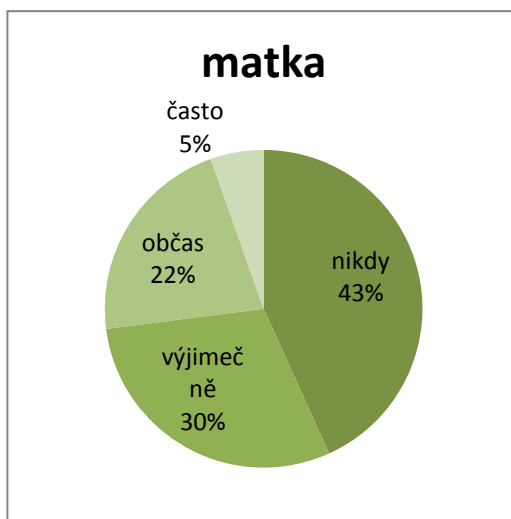
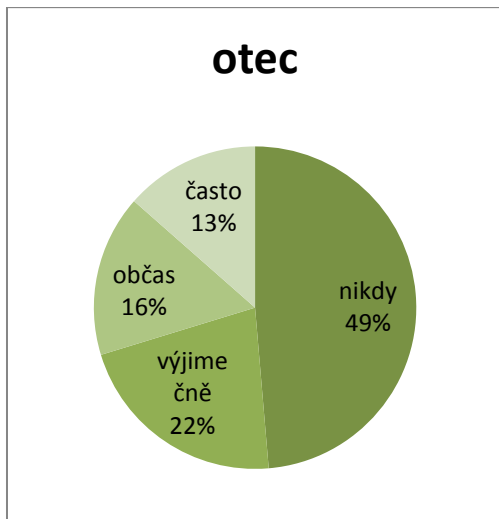
3. Stalo se Vám, že v nějaké situaci s blízkými lidmi jste:

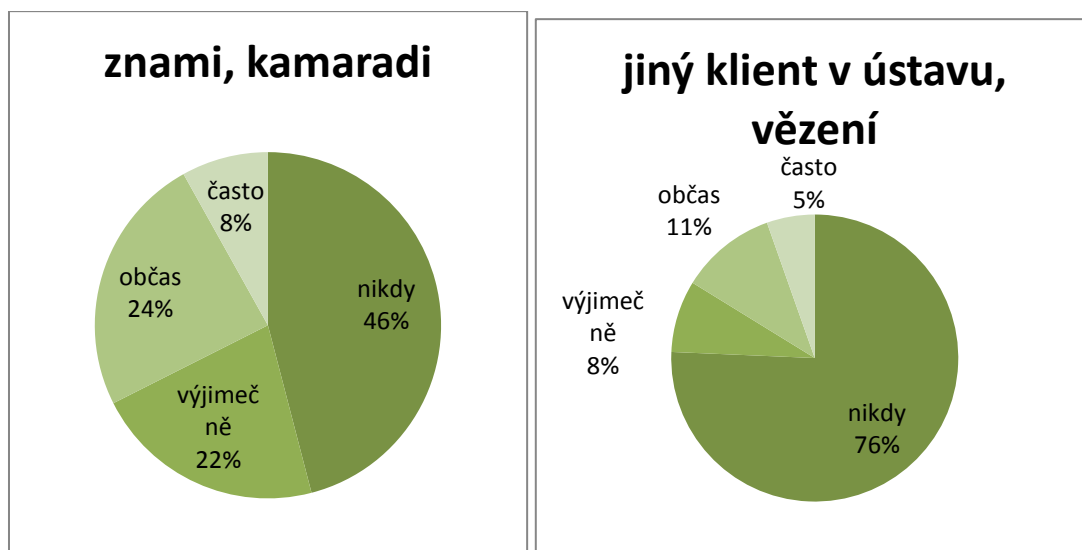

4. Ocitl/a jste se někdy v pozici oběti fyzického násilí těchto lidí?

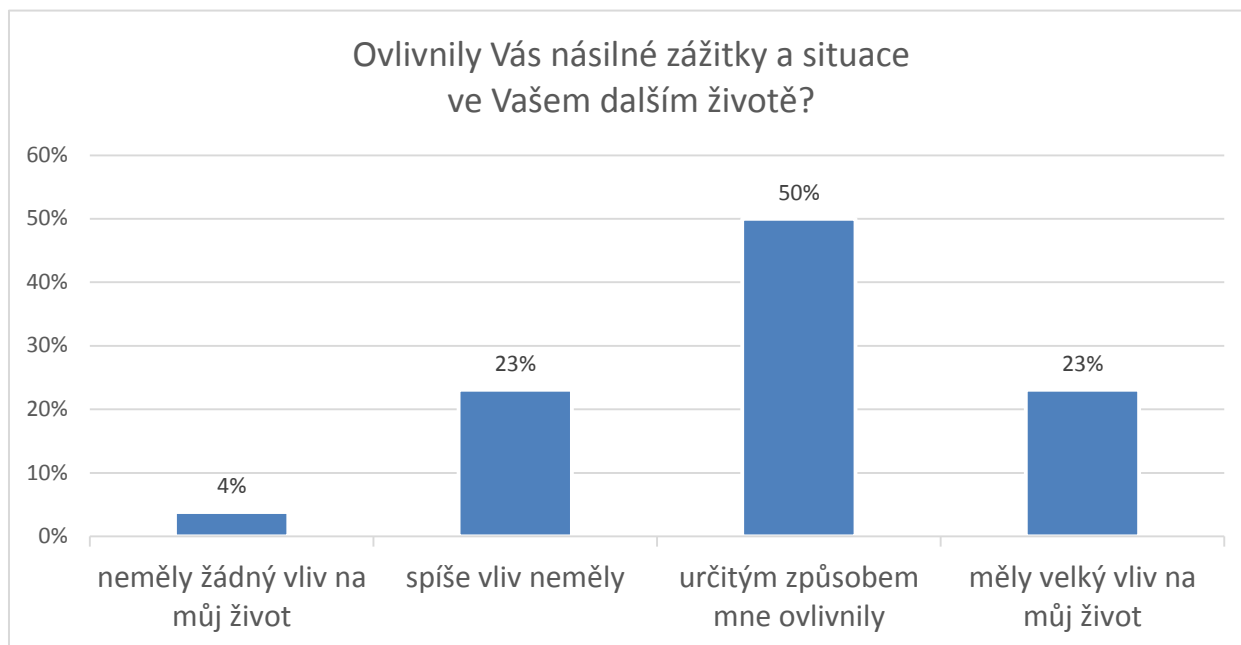

6. Ovlivnily Vás násilné zážitky a situace ve vašem dalším životě?

Otázka směřuje k posouzení klienta, nakolik si myslí, že prožité zkušenosti s násilím měly vliv na jeho další život.

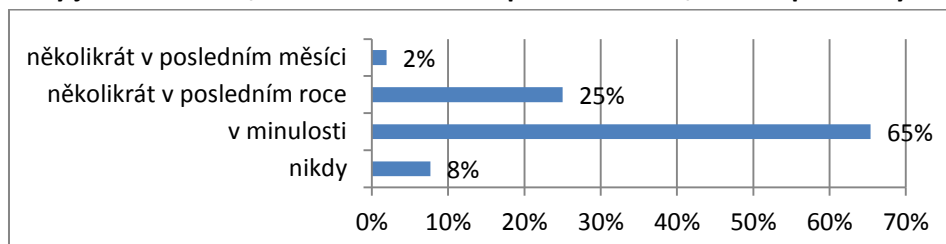
Žádný vliv zkušenostem s násilím nepřisuzuje pouze 4 % klientů, 23 % si myslí, že spíše vliv neměly. Určitý vliv vnímá polovina klientů a dalších 23 % klientů se domnívá, že násilí mělo velký vliv na jejich život. **Vliv násilí na životní příběh si uvědomuje a pociťuje 73 % klientů terapeutických komunit.**

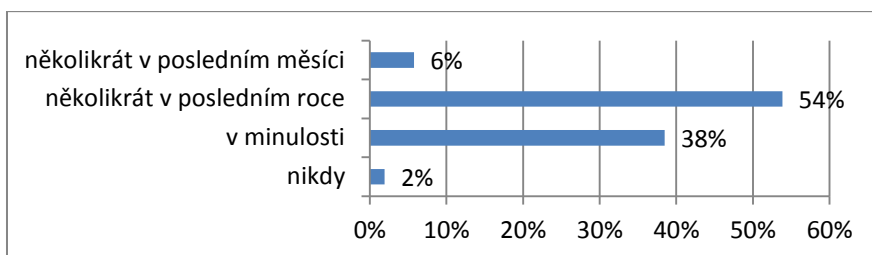
8. Zažil/a jste v poslední době opakovaně situace:

Tato baterie otázek směřovala k obtížím, zážitkům a zkušenostem s vlastní agresí vůči ostatním lidem obecně. Zjišťuje zejména zážitky související s prožíváním vzteku a s (ne)schopností zvládat vlastní agresi. **Opakovaná neschopnost ovládnout svůj vztek a související velké problémy zažila někdy naprostá většina klientů (92 %)**, z toho více než čtvrtina se nedokázala několikrát ovládnout v posledním roce. Opakované **nepřiměřené slovní napadení** spojené s následnými pocity lítosti uvádí 98 % klientů, **60 % v posledním roce**. **41 % klientů muselo opakovaně v posledním roce nasadit hodně sil, aby někoho neudeřilo**. **83 % klientů v minulosti někoho fyzicky opakovaně napadlo**, z toho **8 % klientů přiznalo opakované napadení během posledního roku**.

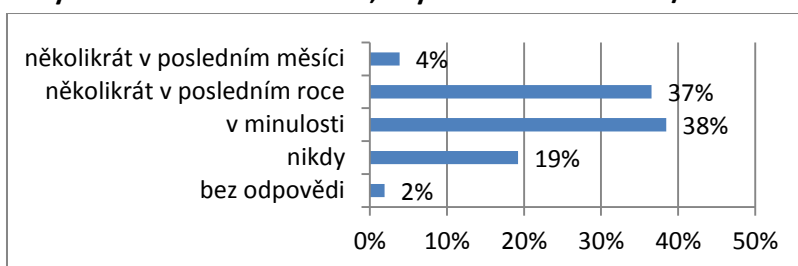
- kdy jste nedokázal/a ovládnout vztek a pak z toho měl/a velké problémy?

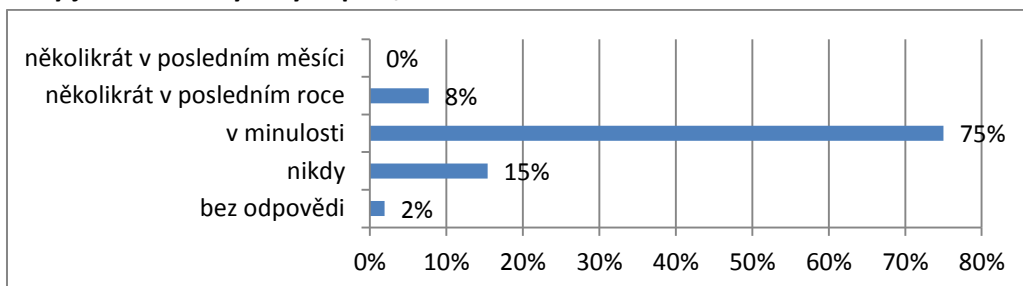
- kdy jste někoho nepřiměřeně slovně napadl/a, a pak toho litoval/a?

- kdy musíte nasadit hodně sil, abyste někoho neudeřil/a?

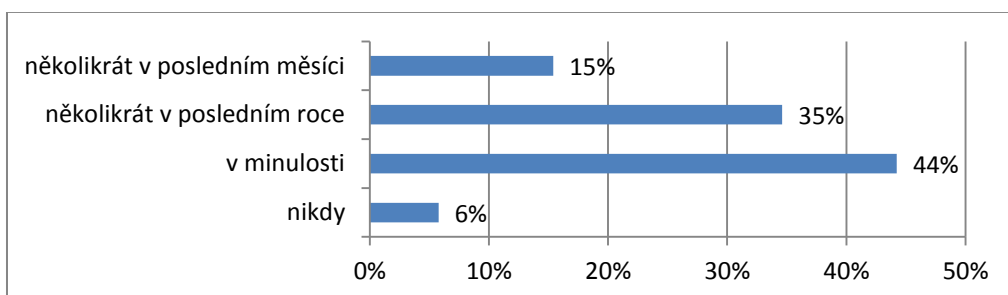

- kdy jste někoho fyzicky napadl/a?

9. Vybavují se vám vzpomínky či nepříjemné pocity spojené s násilím?

Vzpomínky a nepříjemné pocity spojené s násilím obecně se vybavují aktuálně (v posledním měsíci) 15 % klientů, v posledním roce polovině klientů, necelá polovina je má spojené s minulostí. Vzhledem k rozsáhlým zkušenostem klientů s násilím jde o poměrně překvapivý výsledek.

10. Nakolik je pro vás důležité dál s tématem násilí zacházet?

V dalším zacházení s tématem násilí si klienti přejí zejména osvojit si praktické dovednosti obrany a seberegulace, které se vztahují k budoucnosti. Naprostá většina klientů si přála **umět se násilí postavit** (souhlasí 96 %), **obejít se v životě bez násilí** (92 %), **vědět, co mají příště dělat jinak** (90 %) a **umět se ovládnout** (87 %).

Ve druhé řadě se nacházela přání týkající se procesu vyrovnávání a zpracování minulých zážitků týkajících se násilí. Zde si klienti nejčastěji přáli **zapomenout na nepříjemné věci** (81 %), **porozumět, proč to tak bylo** a **smířit se tím, co bylo** (shodně 79 %). Nejméně atraktivní bylo pro klienty přání **vědět o násilí víc informací** (54 % souhlasilo, 31 % nerozhodnutých, 12 % nesouhlasilo).

Chtěl/a bych:

